

KARADENİZ TÜRKÜLERİNDE ALKIŞ

Dilek ERGÖNENÇ*

Nükran ERBAŞ**

ÖZET

Tarihî süreç içinde yavaş yavaş yerleşerek kalıplaşan kalıp sözler; doğumdan ölüme, evlenmeden ayrılığa veya kavuşmaya kadar pek çok durum karşısında duygu ve düşünceleri ifade etmeye yarar. Alkış (dua) ve kargış (beddua); bir toplumun yıllar boyu içinde bulunduğu kültür birikiminden etkilenen, dildeki kalıp sözler (söz eylem, ilişki sözleri) arasında yer alan unsurlardır. Toplum hayatının bir ihtiyacı olan alkış ve kargışlar, içlerinde barındırdıkları bir çok gelenekle beraber günümüze kadar gelmeyi başarmışlardır. Alkış ve kargışlar sosyal hayatın dinamiklerini desteklemenin yanı sıra yaygın olarak kullanılışlarıyla da bize dilin gücünü ve insan üzerindeki etkisini gösteren sözlü kültür unsurlarımızdandır. Alkışın anlamı; “dua, hayır dua, kutsama, ululama, sena, övgü, yüceltme”dir. Türkülerimizde sözlü gelenek ürünlerine ait birçok örnek bulmak mümkündür. Genel olarak türkülerde alkış ve kargış örneklerine bolca rastlanır. Karadeniz Bölgesi de, atma türkü geleneğinin hâlâ yaşatıldığı bir saha olması itibarıyla, bir çok türküde alkış ve kargış örneklerini içinde barındırmaktadır. Bu çalışmada Karadeniz türkülerinde yer alan alkışlar incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karadeniz türküleri, Alkış, Dua.

ALKIS (BLESSING) IN THE TURKISH FOLK SONGS OF BLACK SEA REGION

ABSTRACT

Mold words that have molded by being settled slowly through historical process help for expressing feelings and thoughts in response to various situations ranging from birth to death, marriage to leaving or joining together. ‘Alkış’ (blessing) and ‘kargış’ (curse) are the components of the routines (speech acts, relational utterances) which are influenced by the cultural background of a given society and thus used. The ‘alkış’ and ‘kargış’ have managed to survive with all the customs they reserved until today. ‘Alkış’ and ‘kargış’ are one of our oral cultural elements which demonstrate the effects and the power of the language on humans by being used commonly as well as being supportive for the dynamics of social life. The word “alkış” is defined as “a prayer, a blessing, a benediction, a glorification, a laudation, a praise and a dignification”. It is possible to find numerous examples for the verbal traditions from our folk songs. There are also lots of examples for ‘alkış’ and ‘kargış’ in the Turkish folk songs in general. Since the Black Sea region is a place where the tradition for singing “atma” has been still carried out, it reserves the examples for ‘alkış’ and ‘kargış’ in lots of Turkish folk songs. This study examines, examples of alkış from Turkish folk music from Black Sea region.

Keywords: In The Turkish folk songs of Black Sea, Alkis, Prayer.

Araştırma Makalesi

Makale Gönderim Tarihi: 11.07.2019; Yayıma Kabul Tarihi: 10.08.2019

* Prof.Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, ANKARA;

ORCID: 0000-0002-4749-7021, E-posta: akbaba.dilek@gmail.com

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, SAMSUN; nukranerbas@hotmail.com

Giriş

Halk edebiyatı ürünleri arasında yer alan ve Türk toplumunun ortak zihniyetini yansıtan türlerden birisi de şüphesiz ki türkülerdir. Türkülerde Anadolu'ya ve Anadolu insanına dair birçok şeyi bulmak mümkündür. İsmet Zeki Eyüboğlu türkü için şunları söylemektedir:

“Anadolu insanını anlamak, tanımak türkülerini anlamakla, tanımakla olur. Bu türkülerdir Anadolu insanı. Seven, yeren, acıyan, kızan, savaşıyan, ağlayan, gülen, can veren, ölen, dirilen, can salan bir türkü. Boyalarla boyanan, çizgilerle biçimlenen, seslerle uçuşan bir türkü... Türkü bir yaratış geleneğidir Anadolu insanının varlığında. Onun öğretildiği, anlatıldığı bir kurum, bir eğitim, öğretim kuruluşu yoktur. Onun öğretene de öğreneni de halktır.” (2008: 6).

Türk Dünyası sözlü kültüründe önemli bir yere sahip olan türkülerimizde, alkış ve kargış söyleme geleneği bulunmaktadır. Alkış (dua) ve kargış (beddua) binlerce yıllık bir kültür birikiminin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu değerli söz varlığı; bünyesinde barındırdığı birçok gelenekle beraber tüm canlılığını muhafaza ederek günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Sözlü kültür unsuru olarak alkış ve kargış “ortak bellek ve paylaşılan deneyimlerin bir sonucu” ve bir milletin ortak duygu dünyasının yansımasıdır (Oğuz 2007: 6-7).

Alkış ve kargışlar¹ sözlü kültürde kullanım sıklığına ve işlevselliğine bağlı olarak yıllar içinde değişiklik gösterebilir. Olumluya ve olumsuzla gönderme yaparak öğreti niteliklerini koruyan alkış ve kargışlar, kuşaklar arasında aktararak sosyal normların işlerliğine de yardımcı olmuşlardır. Alkış ve kargışlar sosyal hayatın dinamiklerini desteklemenin yanı sıra yaygın olarak kullanılışlarıyla da bize dilin gücünü ve insan üzerindeki etkisini gösteren sözlü kültür unsurlarımızdandır. Sevinç, sevgi, mutluluk, minnettarlık gibi duygularımızı ifade etmede kullandığımız kelimeler olumlu ve pozitif güce; nefret, kin, çaresizlik, kızgınlık gibi duygu ve düşünceleri ifade etmede kullandığımız kelimeler, olumsuz ve negatif bir güce sahiptirler. Dolayısıyla alkış ve kargış dile ait bir unsur olmasının yanı sıra psikolojik bir içeriğe sahiptir (Demren vd. 2017: 187).

İlk olarak tarihi kaynaklardan Divânü Lûgat-it Türk'te karşımıza çıkan alkış sözü, “dua etme, övme, birinin iyiliklerini sayıp dökmek” anlamlarında kullanılmaktadır. Ayrıca “alka- / arka-: alkışlamak, övmek”, “alkaş-: alkışlamak, alkışta yarış etmek” ve “karga- / arka-: kötülüğünü sayıp dökmek” sözleri de alkış sözüyle ilgili olarak Divânü Lûgat-it Türk'te geçmektedir (Duymaz 2000: 15).

Alkış; Türkçe Sözlük'te “bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma” anlamındadır (TS 1: 53). “Dua, hayır dua, kutsama, ululama, sena, övgü, yüceltme” şeklindeki anlamı günümüzde ağızlarında kullanılmaktadır. Anadolu ağızlarında alkış; yanına aldığı yardımcı fiillerle alk(g)ış etmek/alkış eylemek/alkış vermek /alkış kılmak /alk(ğ)ışlamak şeklinde kullanılmakta; dua etmek, iyi dileklerde bulunmak, övmek, tebrik etmek gibi anlamlara gelmektedir. Kelime; alkış~alhış~alkıç gibi fonetik değişiklikler geçirmiştir (DS 1: 215, 223, 225).

Günümüzde alkışlar, sınırları daralmış, belirli bir bağlam içerisinde kullanılan ve genellikle nezaketi, iyiyi, güzeli ifade eden türlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuşmaya canlılık katan, duyguların daha güçlü ifade edilmesini sağlayan alkışlar,

---

¹ “Karadeniz Türkülerinde Kargışlar” konusu ayrı bir çalışma olarak hazırlandığı için bu çalışmada “kargış” (beddua) konusu ile daha fazla bilgi verilmemiştir.

toplumun maddi ve manevi kültürünü, inançlarını, değer yargılarını yansıtan bir ayna görevi görürler. Günümüzde genellikle nezaket ve iyi dilek temennisi mahiyeti kazanmış olan alkışların, dini anlamdaki duaların kapladığı daireye girmeden önce bir büyü kimliğine sahip olduğunu görmekteyiz. Alkışlar; İslamiyet dairesine girince büyü vasfını terk ederek dua kimliğine bürünmüş, dilin estetik kuralları içinde nezaket ifadeleri olarak görev almaya başlamıştır. Önceleri daha hacimli olan ve nazmın bütün özelliklerini taşıyan alkışlar; zamanla kısalmış, yoğunlaşmış ve kalıp sözler haline gelmişlerdir. Bu bakımdan günümüzde mani, ninni, tekerleme olarak değerlendirdiğimiz pek çok tür alkış özelliğindedir (Duymaz 2000: 15).

Karadeniz Türkülerindeki Alkışların Sınıflandırılması

Karadeniz türküleri alkış ve kargışlar bakımından çok zengindir. Bu çalışmada Karadeniz insanının ruhunu da yansıtan türkülerdeki alkışlar (dualar) incelenmiştir. Ele alınan türküler popüler ve kişilerin bestelediği türkülerden ziyade anonim olan ve derleme yoluyla tespit edilen türkülerdir. Ancak kişilerin bestelediği, çok bilinen birkaç türkü de çalışmada yer almıştır. Alkışların yer aldığı türküler, kaynak kişi için verilen sıra numarasıyla birbirinden ayrılmış, kaynak kişiler çalışmanın sonunda sıralanmıştır.

Karadeniz türkülerinde yer alan alkışların konularına göre sınıflandırılması şu şekildedir:

Âşıklar Tarafından Sevgiliye Söylenen Alkışlar

Karadeniz türküleri genellikle gerçekleri yansıtan eserlerdir. Bu türkülerin çoğu sevda konusunu işler. Sevda veya sevgili için söylenmemiş çok az türkü vardır. Karadeniz türkülerinde âşık; sevgilisinin daima yaşaması, kendisini kötülere kul etmemesi, ömrünün bereketli olup muradına hâsıl olabilmesi, tez vakitte vuslata erebilmesi için sevgilisine dua etmektedir. Âşıklar tarafından sevgiliye söylenen alkışların büyük bir kısmı “kurban olam” kalıbıyla başlar. Sevgilisi uğruna kurban olmayı göze alan ve bunu yaratıcısından dileyen âşık sıkça bu arzusunu dile getirir. Âşık; sevgilinin gözüne, eline, boyuna posuna, başına, bastığı toprağa ve sevgili ile ilişkilendirebildiği nice unsur uğruna canını feda etmeyi göze alır. Bu kalıp dışında “sağol, şan ol” gibi kalıp ifadelerle oluşturulan alkışlarda sevgiliye ithafen söylenmektedir.

Saçlari tüğüm tüğüm

Eneyi bellerine,

Kurban olayım yarım

Senin külmelerine (Gülensoy 1985: 29).

(K.1)

Sazı almış eline,

Vuruyor tellerine,

Kömür gözlü sevdiğim,

Kurbanım dillerine (K.2)

Karabiber dibekte,

Benim yârim gurbette,

Sağ olsun gurbette olsun,

Bir gün gelir elbette (K.3)
Selime'min kapusu demir,
Yandı ciğer oldu kömür,
Mevlam sana versin ömür (K.4)
Odayın yapusuna,
Çık otur kapusuna,
Canımız gurban olsun,
Güzelin hepisine (K.5)
Dam başında duran kız,
Bayram geldi donan kız,
Yılda kurban bir olur,
Canım sana kurban kız (K.6)²
Karşıdan el eyleme,
Yar beni del'eyleme,
Öldürürsen sen öldür,
Kötüye kul eyleme (K.7)
Aşağıdan gelen geline benzer,
Boyun uzun selvi dalına benzer,
Boyuna posuna kurban olduğum,
Bahçenin açılmış gülüne benzer (K.8)
Tarlanın kenarında (da),
Su verdim patlıcana,
Gülüm kurban olayım (da),
Sendeki tatlı cana. (K.9)
Bu dere derin orman,
Görüşmeyelim aman,
Senin gibi güzelin,
Canım yoluna gurban (K.10)
Bulut bulutun üstüne,

---

² 323 repertuar numaralı "Cevahir Taşına Kıymet Biçilmez" ile 760 repertuar numaralı "Dam Başında Duran Kız (Dost Kıyılardan Mercandan)" adlı türkülerin kaynak kişisi nota üzerinde ve kayıtlarda İfakat Yaykar olarak görünmektedir. Aynı türkülerin derleme fişleri incelendiğinde İfakat Yaykar ile birlikte Sabite Taşkaya'nın da yazılı olduğu görünmekte, ses kayıtlarında da iki hanımın birlikte söylediği duyulmaktadır. Ayrıca kayıt öncesi anonslarda her iki kaynak kişinin ismi de söylenmektedir. Sabite Taşkaya nota üzerine yazılmamasına rağmen kayıtlarda düzeltilmiştir. İfakat Yaykar ile Sabite Taşkaya birlikte toplam 7 türkü kaydı vermiş, bunlardan 4 tanesi THM Repertuarına girmiştir.

Bulut dağların üstüne,
Bulut Allah'ın seversen,
Gitme yârimin üstüne (K.11)
Atımı bağladım ben bir kotana,
Canım kurban olsun kotan tutana.
Atımı bağladım ben bir massaya,
Canım kurban olsun boyu kissaya.
Atımı bağladım ben bir eleğe,
Canım kurban olsun huri meleğe (K.12)
Saatimin kösteği,
Değiyor dizlerime,
Bu canım kurban olsun,
O ela gözlerine (K.13)
Sözüme sadıkam dönmem pazardan,
Hak saklasın seni nazardan (K.14)
Kıyıktan çıkdım yoruldu,
Ben bir güzele vuruldum,
Eşim aman dostum aman,
Bu can sana kurban olsun aman (K.15)
Irafa fincan koydum,
İçine mercan koydum,
Huriye kızın uğruna,
Bu canı kurban koyum (K.16)
Yandım anam yandım,
Yandan bakana,
Canım kurban olsun,
Cigaramı yakana (K.17)
Abum abum gız abum,
Sebebim sensin abum,
Muradın olsun abum (K.18)
Hanım senin ne güzel gaşların var,
Gaşlarına gurban olam (hopla da gel gülüm) (K.19)
Derenin kıyısında,
Su verdim patlcana,

Bu canım kurban olsun,
Sendeki tatlı cana (K.20)
Neren ağrur neren ağrur,
Oy başım ağrur başım,
Başuna kurban olayım,
Yarın çarşıya varayım,
Başına ilaç alayım.
Neren ağrur neren ağrur,
Oy gözüm ağrur gözüm,
Gözüne gurban olayım,
Sabah pazara varayım,
Gözüne sürme alayım.
Neren ağrur neren ağrur,
Oy elum ağrur elum,
Eline gurban olayım,
Sabah çarşıya varayım,
Eline yüzük alayım (K.21)
Ağzı da şeker,
Kehribar akar,
Yar gül kokar,
Yar sana kurban (K.22)
İçliğinin yakası da,
Sıra sıra nakış var.
Gurban olam boyuna da,
O ne biçim bakış yar (K.23)
Aşağıdan gelir tozunan toprak,
O yar bize göndermiş gülünen yaprak,
Düşer mi şanına yalnız durmak,
Al beni yanına gurban olduğum (K.24)
Tokat'tan aldım bakır,
Yosmam gözlerin çakır,
O çakır gözlerine,
Kurban olsun bu fakir (K.25)
Evleri düzde yârim,

Ver bana müjde yârim,
Bastığı topraklara,
Kılayım secde yârim (K.26)
Köyümü sorarsan Tokuş'tur Tokuş,
Varamam yârim de yollarım yokuş,
Ak gömlek üstüne de döktürmüş nakış,
İğne tutan ellerine kurban olayım (K.27)
Asma garali asma,
Yosmasun yavri yosma,
Bana çok gan kusedurdun,
Sen ganlaruni kuma (K.28)
Ah yavrum yar olasun,
Cevayir bağ olasun,
Bağa göre yar mi yok,
İsterum sen olasun (K.29)
Ayna ayna ellere,
Ayna düştü göllere,
Ayna gurban olayım,
Seni tutan ellere (K.30)
Dereler akar akar,
Karışır denizlere,
Kurban olayım yârim,
O sevdalı gözlere (K.31)
Yara dedi nenesi,
Hasetdun uşacığum,
Güle güle eskisun,
İstunde şalvarcığın (K.32)
Ayağında çapula,
Yaşasun oni geyen,
Vura vura kapiya,
Açılmadı ... yeyen (K.33)
Yaylanun çümeninde,
Karum varidi karum,
Aha ben gideyirum,

Kal sağlucaklan yarum (K.34)
Hanum gurban olayim,
Elündeki maşaya,
Siyir yapdurmak için,
Gitdun Kasimpaşa'ya (K.35)
Kim çekdi oni gıya,
Goç goyin kurban osun,
Senun gibi guziya (K.36)
Omuzumda tüföğüm,
Atarum domuzlara,
Gurban olayim yarum,
O narin omuzlara (K.37)
Bi gurşun atacağüm,
Şu garşiki taşlara,
Goç goyin gurban osun,
E gız hai saşlara (K.38)
He gız gurban olayim,
Seni veren Allah'a,
Yaprağün arasından,
Yuvarlan da gel bağa (K.39)
Eyice gün açınca
Gene koyulduk yola,
Gurban olayim dedum,
Hau boncukli gola. (K.40)
Ha buradan yukari
Dağa çikalum dağa
O ne kada güzellük
Kurban olayim sağa (K. 41)

Sevgilinin Ailesine Söylenen Alkışlar

Gelenek içerisinde genellikle olaylar âşıkler penceresinden nakledildiği için, sevgili ağzından çıkan bir söz, bir alkış ya da kargış ilk anda biraz şaşırtıcı olsa da sevgilinin de bir insan olduğunu ve onun da duygularını ifade etme ihtiyacının bulunduğunu göz ardı etmemek gerekir. İncelenen türkülerde sayıca az olsa da sevgili; kendi ailesi, âşığı ya da âşıkleri, hatta âşığının annesine dua etmektedir. Sevgilinin kendi ailesi etrafında ettiği alkışlar; genellikle kına ya da düğün münasebetiyle evden ayrılacak olan genç kızların baba evinin şen olması, düzeninin devam etmesi maksadıyla söylenen alkışlardır. Bunun

yanında sevgililer; âşıklarının yiğitliklerini koruması, ağızlarının tadının bozulmaması ve her daim peşlerinden koşması için de dua ederler. Sevgili nazarında âşığı doğuran ana da çok kutsal kabul edilmekte onun ömrünün uzun ve bereketli olması için dua edilmektedir.

Yiğidim yiğit olsun,
Ağzın şeker bal olsun,
Yiğidi doğran ana,
Ömrü uzun var olsun (K.42)
Şen ol annem evin barkın şen olsun,
Yarın gece evinizde mum yansın,
Aha ben gidiyom haberin olsun,
Yarın gece evinizde mum yansın (K.43)
Oğul yârim yaylalardan aş da gel,
Gurban olam yar peşime düş de gel,
Oğul yârim al eline sazları,
Ben gidiyom kime eden nazları (K.44).
Şen anam bubam,
Evin şen olsun,
Gidiyom ben haberin olsun.
Elimi soktum dastara,
Elimi kesti ustura,
Allah'ım şirin göstere (K.45)

Âşıkların Sevgiliye Kavuşabilmek Amacıyla Söyledikleri Alkışlar

Karadeniz türkülerinde geçen sevgi kavramı; genellikle gerçek, yaşanmış veya yaşanan bir sevgidir. Âşık ve maşuk, toplumdaki gerçek bir şahsiyetlerin gelenek içerisindeki tezahürüdür. Gerek klâsik edebiyatta gerekse halk edebiyatında, âşıkların amacı vuslata ulaşabilmektir. Tek temennileri sevgiliye kavuşmak olan âşıklar, her fırsatta bunu dillendirirler. Sevgiliye bir an önce kavuşmak arzusuyla yanan âşıklar, bu dileklerinin gerçekleşebilmesi için her daim yaratıcıya alkışlarını gönderirler. Karadeniz türkülerinde de vuslata erme amacıyla yapılan alkışlar oldukça fazladır. Bu kavuşma, genellikle ebedi bir kavuşma (düğün gibi) şeklinde olabileceği gibi, tesadüfen bir yerde karşılaşma, rast gelme ve bu sayede sevgiliyi görebilme” şeklinde de olmaktadır.

“Mevlam kavuştur, Allah nasip etsin, kavuştur bizi” şeklinde kalıp ifadeler ile oluşturulan alkışlarda, âşık sadece kendisi için dua etmemekte, aynı zamanda diğer âşıkların da sevgililerine kavuşabilmesi için alkış söylemektedir. Sevgiliye kavuşma arzusunda olan âşıkların en sık tercih ettikleri alkışlardan birisi de “ Bizim evde gelin yok / Sen olursun inşallah” ifadesi etrafında şekillenen sözlerdir.

Ebedi bir kavuşma olmasa dahi kısa süreliğine bir buluşmaya ya da karşılaşmaya da razı olan âşık, böyle bir pozisyonun gerçekleşmesi için de “ O kız yolun şaşırmış / İnşallah bize gider” şeklinde kalıplaşmış ifadelerden oluşan alkışlara da sıkça başvurmaktadır.

Yılanın incesine,
Mailem cilvesine,
Gelin güvey kavuşur,
Darısı cümlesine (K.46)
Ada yolu düz gider,
Bir edalı kız gider,
O kız yolun şaşırılmış,
İnşallah bize gider (K.47)
Yar köyde ben burda peri perişan,
Var mı bizim gibi bu derde düşen,
Nasip eyle Mevlam yâre kavuşam,
Uzat ellerini bayramlaşalım (K.48)
Hamdi'yem işitsin dost de halimi,
Dudum ah bürüdü her bir yanımı,
Görmeden almasın Mevla canım,
Ömrümün defteri de garelenmesin.(K.49)
Kız saçların ne uzun,
Gören desin maşallah,
Bizim evde gelin yok,
Sen olursun inşallah (K.50)
Hayda gidelim,
Bir yerde durmayın,
Yerden irak olun,
Yardan olmayın (K.51)
Kız kaçların ne uzun (yar yar yar yar),
Derim ona maşallah (uy aman gelin aman),
Bizim evde gelin yok (yar yar yar yar),
Sen olursun inşallah (uy aman gelin aman) (K.52)
Görel'e'den o yanı da,
Çavuşludur Çavuşlu,
İkimiz de sevdalı da,
Mevlam bizi kavuştur (K.53)
Dere boyu düz gider,
Bir edalı kız gider,

O kız yolun şaşırmiş,
İnşallah bize gider (K.54)
Yandım Allah yandım,
Yandırma beni,
Yalan söyleyip de,
Kandırma beni (K.55)
Açmayın pencereyi girmesin yeller,
Benim de yâre yangın olduğumu duymasın eller,
Yârin de bahçesinde gonca açılan güller,
Bize de kokmak nasip eyle ya rabbi (K.56)
Gidemem Şiraz'a ben,
Dayanamam naza ben,
İnşallah kavuşurum,
Gerdanı beyaza ben (K.57)
Damdan dama toz gider,
İnce belli kız gider,
O kız yolun şaşırmiş,
İnşallah bize gider (K.58)
Tabakamda tütün az,
Getti bahar geldi yaz,
Gurban olduğum Allah,
Gözeli gözele yaz (K.59)
Yayladan mı geliyon,
Goyununan maşallah,
Bizim evde gelin yok da,
Sen olursun inşallah (K.60)
Geminin ambarına,
Mum diktim yamdanına,
Mevlam bizi kavuştur,
Hacılar bayramına (K.61)
Suğut ed daşlı dere,
Derdumi dinlesana,
Gurban olayım Mevla,
Bizi gavuştursana (K.62)

Gideyrum oy ay gız (da yar oy),
İstanbul seferina (da yar aman yavrum aman),
Allah bizi gayıra (da yar aman),
Tez celesun yeruna (da yar aman yavrum aman) (K.63)
Ben gemilan gelemem de,
Yol yok mudur karadan,
Kavuştursana bizi,
Yeri göğü yaradan (K.64)
Allaha yalvar yavrum,
Şu dağları aşalum,
Sen yağmur ol ben dolu,
Yağarken buluşalım.
(...)
Kar yağar dizi dizi,
Annesi vermez kizi,
İkimizde sevdali,
Allah kavuştur bizi (K.65)
Her kim sabreyledi,
Maksudu buldu,
Helbet bir gün gelir,
Şaduman olur (K.66)
Sarı çiçek dizece,
Sevdiğim gel bizece,
İnşallah kavuşuruz,
Bu gelecek güzece (K.67)
Sarı kabak kökeni,
Ele batar dikenini,
Allahım sen kavuştur,
Hasiretlik çekeni (K.68)
Yaz gelince atlar çıkar çayıra,
İşimi göçümü Mevlam kayıra,
Meğer ölüm seni benden ayır (K.69)
Madımak uzar gider,
Yaprağın düzer gider,

O kız yolun şaşırmiş,
İnşallah bize gider (K.70)
Bu kadar cevretme aziz sultanım,
Ne olur insafa gel bazı bazı,
Lütfu insan eyle çeşm i meralım,
Yaralı gönlümü sar bazı bazı (K.71)
Yola yolladım seni de,
Yollar yollasın seni,
Hızır elinden tutsun da,
Bana yollasın seni. (K.72)
Aşağıdan gelir tozunan toprak,
O yar bize göndermiş gülünen yaprak,
Düşer mi şanına yalnız durmak,
Al beni yanına gurban olduğum (K.73)
Yayladan mı geliyon da,
Boylarına maşallah.
Bizim evde gelin yok da,
Sen olursun inşallah (K.74)
Ayhani'yem elbet dertli olurum,
Kimbilir belki de düşer ölürüm.
Nasip kısmet olur dostu bulurum,
Çok dolandım dostlar ağlayanım var (K.75)
Kazma vurdum çimene,
Çimenin çiçeğine,
Allah beni kavuştur,
Yârin güccüceğine (K.76)
Su endi selenlere,
Ne mutli sevenlere,
Sakun gülman uşaklar,
Başuma gelenlere (K.77)
Mektüp kelir karadan
Tağlar kalksın aradan
Bizi kavuştursana
Yeri köü yaradan.

(K.1: 28).

Akan suyun altı sel

İşimuz oldı mesel

İşallah ikimuze

Bi serin rüzgâr eser (K.78)

Sevdadan ve Sevgiliden Kurtulmak Amacıyla Söylenen Alkışlar

Âşığın sevgilisinden usandığı, onun hareketlerine katlanamadığı, bu sevdadan kurtulmak istediği yönünde ettiği dualar edebiyatımızda pek azdır. İncelenen türkülerin birisinde karşımıza çıkan şu örnekte âşık; kendisine dünyayı zindan eden sevgiliden ve sevdadan kurtulmak için alkış söylemektedir.

Aman Allah al başımdan sevdayı,

Şu genç yaşta zindan ettin dünyayı (K.79)

Ayrılık Durdine Düşmemek ve Düşenleri Kurtarmak İçin Söylenen Alkışlar

Âşıkların amacının sevgiliye kavuşmak olduğu edebiyatın hangi dönemine bakarsak bakalım karşımıza çıkacak olan bir gerçektir. Onların en büyük korkusu ise sevgiliden ayrı düşmek, ondan uzak kalmak, gizli sevda çekmektir. Karadeniz türkülerinde ayrılık durdine düşmemek, gizli sevda çekmemek için edilen duaların yanı sıra, ayrılık durti ile yanan âşıklara sabırlı olmaları, bir daha böyle bir durti karşılaşmamaları için dua edilmektedir. Genellikle “Mevla sabır versin, ayrılık vermesin” kalıplarıyla oluşturulan bu alkışların yanında “Yerden irak ol / Yardan olma” şeklinde bazı alkışlara da rastlanmaktadır.

Hayda gidelim,

Bir yerde durmayın,

Yerden irak olun,

Yardan olmayın (K.80)

Dayanamam aylara (da),

Sayıyudum günleri,

Zamanında yapmadın,

Sen böyle sitepleri,

Böyle ayrılıkları (da),

Mevlam vermesin başa (K.81)

Çaya indim gamıřa,

Bir su verin yanmışa,

Mevlam sabırlar versin,

Yârinden ayrılmışa (K.82)

Yeşil ipek bükene,

Kare dizlik dikene,

Mevlam da sabırlar versin,

Gizli sevda çekene (K.83)
Gidene bak gidene de,
Boyu benzer fidana.
Mevlam sabırlar versin de ,
Gizli sevda çekene (K.84)
Bir yüzük yaptırdım da,
Giresun ustasına,
Mevlam sabırlar versin,
Sevdalık hastasına (K.85)
Oy dere daşlı dere,
Derman ol derdumuze,
Mevlam sabırlar versin,
Sevdiğim ikimuze (K.86)
Yılan çıkar kamışa aman aman,
Su neylesin yanmışa.
Mevlam sabırlar versin aman aman!
Yârinden ayrılmışa (K.87)
Kar yağayı yağayı,
Yaylanun yollarına,
Mevlam yardım eylesin,
Sevdalı kullarına (K.88)
Allah yardımci olsun,
Başına iş gelenun,
Sonlari böyle olur,
Uşaklan evlenenun (K.89)
Endum dereye baktum,
Kar yağdı kıranlara,
Allah yardımci olsun,
Yalağuz olanlara (K.90)
Uzaklara gittim gelirim diye,
Kalbimi sakladım veririm diye,
Hiç aklıma gelmez ölürüm diye,
Ölüm ver Allah'ım, ayrılık verme (K.91)
Gelur kızları oturur,

Maçka'nın pazarına,
Sevdaluktan ölenun,
Nur yağsun mezarına (oy oy oy) (K.92)

Düğünü veya Kınası Olacak Genç Kıza Söylenen Alkışlar

Halkbilimi içerisinde “doğum, düğün ve ölüm merasimleri” toplumların geçiş devirleri olarak nitelendirilir ve önemsenir. Gelin olacak genç kızın daha önceden tanımadığı bir ailenin yanında yaşamaya başlayacak olması, memleketinden ayrılması, farklı bir kültür ortamına girmesi gibi pek çok hadise aslında alkışların ortaya çıkmasına da yardımcı olmaktadır. Gelin olacak kızın kınasının kutlu olması, baba evinin şen kalması, yaratıcının ona yardımcı olması, yeni kuracağı yuvada dirlik düzenin daim olması ve ağzının tadının bozulmaması için alkış söylenir. “Maşallah, kutlu olsun, nazar değmesin” gibi kalıp ifadelerle de desteklenen alkışlar, Karadeniz türkülerinde de kendisine yer edinir.

Geline bakın geline,
Kınalar yakmış eline,
Gören maşallah desin,
Nazar değmesin geline.
Tuz kabını tuzsuz koyan,
Anasını kızsız koyan,
Koca evi ıssız koyan,
Kızım kınan kutlu olsun.
Biner atın iyisine,
Gider yolun kıyısına,
Selam edin dayısına,
Kızım kınan kutlu olsun (K.93)
Hani bu gızın anası,
Elinde mumlar yanası,
Mübarek olsun kınası.
Şen ol şen ol baban evi,
Var ol var ol dayın evi,
Sen bu evlere gelemen,
Tekneden hamur alaman,
Kıyım bucağım diyemen.
Elimi soktum astara,
Elimi kesti ustura,
Mevlam şirinlik göstere (K.94)

Nenni paşam benim paşam nenni,
Yatırayım ak pamuğum nenni,
Gelin kınan kutlu olsun nenni,
Evde dirliğin datlı olsun nenni (K.95)
A gelin gınan gutl'olsun,
Yarenin ağzı datl'olsun,
Elimi sundum ustuna,
Barmağım kesti ustura,
Mevlam ayın şirin göstere (K.96)

Damat ve Gelin Annesine Söylenen Alkışlar

Gelenek içerisinde damadın annesine yani kayınvalideye yönelik dilek sözlerinin bulunduğu türkülere özellikle de Karadeniz türkülerinde sık rastlanmaz. Çünkü kültürel hafızamız içerisinde gelin ve kaynana iki zıt kutup olarak karşımıza çıkmaktadır. İncelenen türkülerden hareketle damadın annesine söylenen bu alkışın gelin tarafından değil de etrafında bulunan kişilerce söylendiğini belirtmek gerekir. Sevgilinin âşığını doğuran anaya alkış söylemesi gibi âşığın da sevgilisini doğuran anaya alkış söylemesi kadar tabii bir şey yoktur. Doğuran anaya dua edilmesi, âşık ve sevgilinin birbirleri nazarında ne derece önemli olduklarının bir kanıtıdır.

Hey anası hey anası,
Öğünde mumlar yanası,
Daha çok günler göresi,
Oğlun güyo olayı gelin yanına geleyi (K.97)
Tabya başında üç kız yan yana,
İçlerinden biri göz etti bana,
Nur olsun seni doğuran ana (K.98)

Herhangi Bir Şehre Söylenen Alkışlar

Kişinin doğup büyüdüğü, yaşadığı şehrin daha bayındır olması, taşının toprağının kıymetinin bilinmesi, bağının bahçesinin şen olması, bereketiyle üzerinde yaşayan ahaliye yardımcı olması için şehirlere söylenen alkışlar türkülerimize ilmek ilmek işlenmiştir. Genellikle "şen ol" kalıp ifadesiyle oluşturulan alkışlarda Karadeniz insanının yaşadığı coğrafyaya olan düşkünlüğünü de görmek mümkündür.

Kahramanlar eli Bayburt otağı,
Şehitler yurdudur bizde Kop Dağı,
Bizim elin vardır bahçesi bağı,
İçinde sallasın sunalar Bayburt.
Şingah Veysel Zahit Kaler Mahlesi,
Çoruh çağlar ne hoş gelir sedası,

Koruğu sorarsan zevkin yaylası,
Ocakta kızarsın şişlerin Bayburt (K.99)
Bayburt'un dağlarında tabakam kaldı,
Şen ol Bayburt şen ol sende nem kaldı.
Bayburt dağlarında kunduram kaldı,
Şen ol Bayburt şen ol sende nem kaldı.
Bayburt dağlarında tabancam kaldı,
Şen ol Bayburt şen ol sende nem kaldı (K.100)
Vay şen ol Bayburt şen ol,
Sende nem kaldı,
Tezkerem yanaştı,
Üç günüm kaldı (K.101)
Gül gülistanlık olsun şu İnebolu,
Beni de vuran zalim amucam oğlu.
Gül gülistan olsun şu sisli kaya,
Nasıl da ağlamasın doğuran ana (K.102)
Toprakköprü Toprakköprü,
Bağında bağçen şen olsun,
Hasan beyim öldün ise,
İspiroğlu sağolsun (K.103)
Dağlarda kar sesi var,
Tavлада zar sesi var,
Kurban olam Şavşat'a,
İçinde yar sesi var.
Söyleyen: Kazım Koyuncu / Dağlarda Kar Sesi Var.
Bir sis kapladı bizi Zonguldak'ı zor seçtik,
Oy Zonguldak sende vardır ömürün,
Toprağına bereket altun olsun gömürün (K.104)

Tabiat Unsurlarına Karşı Söylenen Alkışlar

Karadeniz bölgesinin tabiat açısından zengin bir fauna ve floraya sahip olması, tabiat unsurlarının içinde bulunduğu alkış örnekleri ile karşılaşmamızı sağlar. Özellikle kıyı şeridinde yer alan şehirlerden derlenen türkülerde hamsiye dua edilirken, Karadeniz'in iç kesimde kalan şehirlerde hamsinin yerini farklı tabiat unsurlarının aldığı görülür.

Öt benim ala kekliğim,
Dilin var olsun kekliğim.

(...)

Kekliğin kanadı Çöğen,

Gel bizim yerleri beğen,

Merd olsun sana değen (K.105)

Hamsi kurban o göze,

Baş dalarsın denize.

Atarlar barabati,

Alurlar seni yüze (K.106)

Kimisi yüze çıkay da kimisi dalayderune,

Kurban olsun Süleyman o güzel gözlerüne.

Ne olursun mübarek her zaman ha böyle çık,

Oynatma kuyruğuniyerum seni ha şimdik (K.107)

Âşıkların Tanrı, Peygamber vb. Tarafından Himâye Edilebilmek Amacıyla Söyledikleri Alkışlar

Kişi iyi ya da kötü dilekte bulunmayı istediği zaman mutlaka kendisinden yüce olan ve istediğini gerçekleştirebilecek kudrette olan bir makamdan ya da yaratıcıdan yardım bekler. Geleneğimiz içerisinde de alkış ve kargışların gerçekleşmesi için yardımcı olması beklenen güç Tanrı'dır. Tanrı başta olmak üzere Tanrı'nın seçilmiş kullarından olan peygamberler, erenler, evliyalar ve gelenek içerisinde sıkça karşımıza çıkan Hızır da kendisinden yardım beklenen kişilerdir.

Âşıkların sevgiliye kavuşma yolunda başarılı olamaması, gizli sevda çekmesi ve acınlacak bir hale gelmesi üst bir makamdan (Tanrı başta olmak üzere) himmet ummasına neden olur. İncelenen türkülerde âşıklar; kendilerinin ilahi bir kudret tarafından korunması, dertlerine derman olabilmesi için Hızır'dan, evliyalardan vb. yardım beklemekte ve alkış söylemektedir.

Ya Muhammet Mustafa,

Ya Aliyel Murtaza,

Hasan Hüseyin aşkına,

Yardım eyle düşküne,

Zeynel Abidin aşkına,

Ger derdime derman eyle.

Gel Hak'tan dilek dile,

Mahdi sahip zaman gele,

Dedemoğlu secde kıla,

Ger derdime derman eyle (K.108)

Ayna attım çayıra,

Şavkı vurdu bayıra,

İkimiz de sevdalı,
Allah bizi gayıra (K.109)
Biz hepimiz üç kardaş (da),
Ben ayrı anadanım,
Sevdalık çekenleri (de),
Sen gayır yaradanım (K.110)
Ha burası ne bayır,
Gülü dikenden ayır,
Sevdalık çekenleri,
GayırAllahım gayır (K.111)
Yandım Allah yandım,
Yandırma beni,
Yalan söyleyip de,
Kandırma beni (K.112)
Göktaş beşikten bakıyor,
Bülbül olmuş da şakıyor,
Gözüm ocaklar yakıyor,
O da bize himmet etsin,
Allah sana ömür versin (K.113)
Keçi saldım bayıra,
Şıngır mıngır yayıla,
Yarım bize gelmezse,
Mevlam beni gayıra (K.114)
Gideyrum oy ay gız (da yar oy),
İstanbul seferina (da yar aman yavrum aman),
Allah bizi gayıra (da yar aman),
Tez celesun yeruna (da yar aman yavrum aman) (K.115)
Yaz gelince atlar çıkar çayıra,
İşimi göçümü Mevlam kayıra,
Meğer ölüm seni benden ayıra (K.116)
Bahçenin kapısı daldır,
Dalında öten bülbüldür,
Emrah da bir edna kuldur,
Bağışla geç günahından (K.117)

Haburasi ne bayır,
Güli tikenden ayır,
Sevdali gullaruni,
GayirAllah'um gayir (K.118)

Yaygın Söz Eylemlerle Oluşturulan Alkışlar

Türkülerde, orijinal alkış örneklerine rastlayabileceğimiz gibi herkesin aşına olduğu, kültür içerisinde kullanılan söz eylemlerle kurulan alkış örneklerine de rastlayabiliriz. "Allah rahmet etsin, nazar değmesin, maşallah, inşallah, hoşçakal, sağol, kutlu olsun, şen olsun, Allah düşürmesin, afiyet olsun, nasip olsun, Allah'a emanet" gibi söz eylemlerle oluşturulan alkış örnekleri Karadeniz türkülerinde de sıkça karşımıza çıkmaktadır.

Üst yakadan çıktım başım selamet,
Bolu'ya geldim de koptu başıma kıyamet,
Çerkez İslam Allah'ıma emanet (K.119)
Besmeyleyle çıktık yola,
Selam verdik sağa sola,
İki gözüm beyefendi,
Ramazanınız kutlu ola (K.120)
İzmir'in içinde kurulu Pazar,
Uyarmayın efeyi orduyu bozar,
Maşallah çekiniz değmesin nazar (K.121)
Bafra'dan çıktım başım selamet,
Hacıköy'üne vardım koptu kıyamet,
Münevver Hanım Allah'ıma emanet.

(...)

Be hey zalım düşman kıydın canıma,
Sen de geleceksin benim yanıma (K.122)
Kısmet eyle ya Mevla bize Kabe'yi,
Nasip eyle ya Mevla varup gelmeyi (K.123)
Seher vakti çıktık yola,
Selam verdük sağa sola,
Ramazanı şerifiniz mübarek ola,
Kalbiniz nar ile dola.
Ayağında sedef nalin,
Beyim sen köşkünde salın,
Bahşış aldık gidiyoruz,

Safa ile hoşcakalın (K.124)
Toprakköprü Toprakköprü,
Bağında bağçen şen olsun,
Hasan beyim öldün ise,
İspiroğlu sağolsun (K.125)
Ben kendime eş bulamadım,
Sağ olsun dostlar (K.126)
İçliğinin yakası da,
Sıra sıra nakış var.
Gurban olam boyuna da,
O ne biçim bakış yar (K.127)
Gemici uşakları,
Deniz başımın tacı,
Yoklayın şu ırmağı,
İnşallah çıkar acı (K.128)
Yedi günün itsine,
Düşdüm karakollara,
Allah'um düşürmesun,
Kimseyi buralara (K.129)
Bilmeyirum ne dedi,
Geline analuğı,
O da ne dersadesun,
Hepisi can sağluğı (K.130)
Bi guş kondi serene,
Şükür oni verene,
Sevdaluk eyi şeydur,
Aşk olsun becerene (K.131)
Hilal de kaşlı Taşkiran'ım uğurlar olsun,
Yediğimiz kebablar lop lop et olsun,
İçtiğimiz şaraplar afiyet olsun (K.132)
Yaylanun çümeninde,
Karum varidi karum,
Aha ben gideyirum,
Kal sağlucaklan yarum (K.133)

Adeş verdim gülgene

Cile hallarım cile

Kidersin Ankarı'ya

E yârim küle küle

(K.1: 17)

Ayaunda çabula

Sefa keldin abula

Sen kid da kızın kelsin

Atlıyalım kafula.

(K.1: 19)

Çika çika gülgene

Çıkdım yarilarına

Allah saburlug versin

Asger karıların.

(K.1: 21)

Ormandan kesdim dali

Tikeceim koynuna

Kören maşallah tesin

Eniştemin boyuna.

(K.1: 28)

Masanın üzerinde

Bak şaraba şaraba

Hoş keldin Tuncer abi

Taha sonra meraba.

(K.1: 35)

Terin hocalar çiğar

Of ile Caygara'dan

Allahım ayırmasın

Bizi mislimanlukdan.

(K.1: 38)

Kargış Gibi Görünen Ancak Alkış Niteliği Taşıyan Örnekler

İncelenen Karadeniz türkülerinde bazı alkış örnekleri, içerik bakımından alkış denilen ancak ilk bakıldığında kargışı hatırlatan kalıplardır. Bunun sebebi âşıkların kendisine kötü dilekte bulunarak sevgiliye dua etme fırsatını yakalamaya çalışmasıdır. Kendisini kargışlayan âşık, bu sayede sevgiliye alkış ederek aslında hüner de

göstermektedir. Hitap edilen topluluk bu tarz ifadeleri ilk olarak kargış zannetse de sonradan alkışa giden bir hazırlık evresi olduğunu anlamaktadır. Mesela âşık “ Allah canımı alsın / O yârin kollarında” şeklinde söylediği alkışta öncelikle kendisine kargış ederken, daha sonra “O yârin kollarında” diyerek kendisine yönelttiği kargışı alkışa çevirmeyi başarmıştır. Bazı türkülerde ise aynı dörtlük içerisinde, aynı kişiye yönelik hem alkış hem de kargış söylendiği de görülmektedir.

Ben eleyim eleyim,
Günlerum gelsun sağa,
Gelsun senun ellerun,
Koysun beni toprağa (K.134)
Kar yağıyor ince ince,
Ölürüm yar görmeyince,
Allah canımı almasın,
Yar sineme sarmayınca (K.135)
Çarşamba yollarında,
Kelepçe kollarında aman aman!
Allah canımı alsın,
O yârin kollarında (K.136)
Yaz gelince atlar çıkar çayıra,
İşimi göçümü Mevlam kayıra,
Meğer ölüm seni benden ayıra (K.137)
Yeni çiftlik derler de çölün düzündü,
Yeşil ördek m’öter suyun gözünde,
Allah canımı alsın da nezük dizinde,
Ağla gözyaşımı sil kara gözlüm (K.138)
Terekte sekiz elma,
Dördün al dördün alma,
Sakladım yârim için,
Canım al birin alma (K.139)
Asma garali asma
Yosmasun yavri yosma,
Bana çok gan kUSDurdun,
Sen ganlaruni kusma (K.140)
Hamdi’yem işitsin dost de halimi,
Dudum ah bürüdü her bir yanımı,

Görmeden almasın Mevla canım,
Ömrümün defteri de garelenmesin (K.141)

Sonuç

Türk Dünyası sözlü kültür geleneği içinde alkış ve kargış söyleme geleneği önemli bir yere sahiptir. Alkışlar (dua) binlerce yıllık bir kültür birikiminin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu değerli söz varlığı; bünyesinde barındırdığı birçok gelenekle beraber tüm canlılığını muhafaza ederek günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Birçok halk edebiyatı ürünü içerisinde korunarak günümüze kadar gelen alkışlar türkülerimiz içerisinde de kendisine yer edinerek sözlü kültür geleneği içinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu çalışmanın yapılmasındaki amaç da türkülerde saklanan alkış örneklerini tespit edebilmektir.

Çalışmanın inceleme alanı içinde yer alan şehirlerimiz; Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Kastamonu, Karabük, Bolu, Düzce, Zonguldak, Bolu, Tokat, Gümüşhane, Amasya, Bartın ve Çorum'dur. On sekiz ilden derlenen ve TRT Repertuarına geçen türkülerin incelemesi ile oluşturulan çalışmada sadece Düzce iline ait türkülerde araştırma konumuza yardımcı olabilecek örnekler bulunmadığı için on yedi ile ait türkülerden hareketle Karadeniz türkülerinde alkış motifi incelenmiştir. TRT Repertuarına geçmeyen ancak İsmet Zeki Eyüboğlu tarafından derlenip ardından "Karadeniz Aşk Türküleri" adında yayımlanan kitaptaki türkü örnekleri ile Tuncer Gülensoy'un "Trabzon Yöresi Türküleri" adlı çalışmasındaki türkü örnekleri de incelenerek çalışmaya dâhil edilmiştir.

Türkülerde alkış; sevgiliye, sevgilinin ailesine, sevgiliye kavuşabilmek amacıyla, sevdadan ve sevgiliden kurtulmak için (çekilen acıdan dolayı), ayrılık derdine düşmemek ve düşenleri kurtarmak için söylenegelmıştır. Bunun dışında alkışlar; düğünü veya kınası olacak genç kıza söylenen alkışlar, damat ve gelin annesine söylenen alkışlar, herhangi bir şehre söylenen alkışlar, tabiat unsurlarına karşı söylenen alkışlar, aşkların Tanrı, Peygamber vb. tarafından himâye edilebilmek amacıyla söyledikleri alkışlar, yaygın söz eylemler kullanılarak söylenen alkışlar, kargış gibi görünen ancak alkış niteliği taşıyan alkışlar olmak üzere ayrılmıştır. Türkülerde yer alan bütün bu alkışların (duaların) amacı; Allah'ın takdirini kazanmaktan ziyade, çekilen acıların son bulması, kişinin sevdiğine kavuşması için yalvarma ve aşk acısına karşı dermanın Tanrı'dan istenmesi şeklinde kendini göstermektedir. Kötülüklerden, belalardan korunmak, dilek ve isteklerin gerçekleşmesi için söylenen bu alkışlar, kargışlarla birlikte Karadeniz türkülerinin en önemli kültür öğelerinden biridir.

Bu çalışmanın bir sonraki aşaması Karadeniz türkülerinde nitelik ve nicelik bakımından alkışlardan çok daha zengin olan kargışlardır.

KAYNAKÇA

- DEMREN, Özlem - Shadkam ZUBAİDA (2017). "Türkçe ve Kazakça Alkış-Kargış Söyleme Geleneğinin Psikodinamiği Üzerine Sosyolinguistik Bir İnceleme". *Türkbilig*: 179-188.
- Derleme Sözlüğü 1 (DS 1) (2009). (hzl. Ömer Asım Aksoy vd.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

DUYMAZ, Ali (2000). "Sihir Şiirlerinin Bir Türü Olarak Alkışlar ". *Milli Folklor Dergisi*. VI/45: 15 – 21.

EYÜBOĞLU, İsmet Zeki (2008). *Karadeniz Aşk Türküleri*. Trabzon: Serander Yayınları Özel Dizi.

Türkçe Sözlük 1 (TS 1) (1988). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kaynak Kişiler

GÜLENSOY, Tuncer (K.1) (1985). *Trabzon Yöresi Türküleri*. İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.

K.2. Sezai Çağdaş, Derleyen: TRT Müzik DAİ. BŞK. THM. MD. / Iraktan Gel Iraktan / Repertuar No: 3252 (Bartın).

K.3. Emin Aldemir, Derleyen: Emin Aldemir / Denizde Kara Balık / Repertuar No: 3138 (Bolu / Yumrukaya).

K.4. Niyazi Aydın, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Selime'min Kapsu Demir / Repertuar No: 4652 (Bolu / Göynük).

K.5. Cafer Kaya, Derleyen: Nida Tüfekçi / Odayın Yapusuna (Mencoğlu) / Repertuar No: 31 (Çorum).

K.6. İfakat Yaykar, Sabite Taşkaya, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Dam Başında Duran Kız (Dost Kıyılardan Mercandan) / Repertuar No: 760 (Çorum).

K.7. Mehmet Ali Biçerel, Niyazi Biçerel, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Karşıda Kavun Yerler (Çorum Halayı) / Repertuar No: 991 (Çorum).

K.8. Selahattin Erdal, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Bülbülü Tuttum da Güle Bağladım / Repertuar No: 1308 (Giresun / Şebinkarahisar).

K.9. Göreleli İsmail, Derleyen: Nida Tüfekçi / Pencerenin Üstüne Boya Sürerim Boya / Repertuar No: 3238 (Giresun / Görele).

K.10. Gürsel Tahmaz, Derleyen: İbrahim Can / Atmacayı Vurdular / Repertuar No: 3249 (Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü).

K.11. Ahmet Başaran, Derleyen: Ümit Bekizağa / Bulut Bulutun Üstüne/ Repertuar No: 4206 (Giresun).

K.12. Salim Polat, Mutlu Sözen, Yusuf Sözen, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Atımı Bağladım Ben Bir Kotana / Repertuar No: 914 (Gümüşhane / Kelkit / Gelinpertek).

K.13. Selahattin Tanış, Derleyen: Mustafa Günaydın / Matarayı Doldurdum / Repertuar No: 3722 (Gümüşhane).

K.14. Sadi Yaver Ataman, Derleyen: Sadi Yaver Ataman / Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım / Repertuar No: 1055 (Karabük / Safranbolu).

K.15. İhsan Ozanoğlu, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Kıyaktan Çıktım / Repertuar No: 1710 (Kastamonu).

K.16. Sarı Recep, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Şu Cide'nin Çeşmesi (Haydi de Yavrum Evde Misin) Repertuar No: 1814 (Kastamonu).

- K.17. Zehra Şenel, Derleyen: Süleyman Şenel / Irmak Kenarından Gelür Geçersin / Repertuar No: 2408 (Kastamonu / Taşköprü).
- K.18. Ramazan Çetin, Derleyen: Tuğrul Şan / Sevdiğime Varamadım (Abum Abum Gız Abum) / Repertuar No: 1188 (Ordu / Aybastı).
- K.19. Rüştü Tuncalı, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Repertuar No: 2813 (Ordu / Mesudiye / Yukarıfıllıca).
- K.20. Muhsin Tercan, Derleyen: Ali Canlı / Perşembe'nin Düzleri / Repertuar No: 3159 (Ordu).
- K.21. Hasan Sözeri, Derleyen: Azize Tözem / Neren Ağrur Neren Ağrur / Repertuar No: 1325 (Rize).
- K.22. Şinasi Önal, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Dolama Giyer Dolama / Repertuar No: 567 (Samsun).
- K.23. Mihrican Bahar, Derleyen: Yücel Paşmakçı / Başındaki Yazmayı Sarıya Mı Boyadın / Repertuar No: 1208 (Tokat / Reşadiye).
- K.24. İsmail Tüccar, Derleyen: Talip Özkan / Aşağıdan Gelen Elin Galdursun / Repertuar No: 1854 (Tokat / Artova/ Büğüt Köyü).
- K.25. Anonim / Bom Bili Bili Bom / Hamdi Tanses / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (95), (Tokat).
- K.26. Anonim, Derleyen: Ümit Tokcan / Evleri İki Katlı / Hamdi Tanses / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (93), (Tokat).
- K.27. Ali Yıldız Hüseyin Yıldız, Derleyen: TRT Müzik DAİ. BŞK. THM. MD. / Ohtab Bellerinden Geliyor Posta / Repertuar No: 322 (Tokat / Reşadiye / Almus).
- K.28. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı, Dörtlükler Kısmı (208).
- K.29. Ahmet Güler, Derleyen: Cemile Cevahir / Kemeçemin Telleri / Repertuar No: 4293 (Trabzon / Maçka).
- K.30. Fahrettin Dilaver, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Ayna Ayna Ellere / Hamdi Tanses / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (25), (Trabzon).
- K.31. Anonim, Maçka Yolları / Hamdi Tanses / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (121), (Trabzon).
- K.32. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Şalvar Destanı / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (174).
- K.33. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı, Dörtlükler Kısmı (207).
- K.34. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Yaylanın Çimeninde / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (134).
- K.35. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Büyü Destanı / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (165).
- K.36. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı, Dörtlükler Kısmı (236).

- K.37. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı, Dörtlükler Kısmı (234).
- K.38. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri, Dörtlükler Kısmı (209).
- K.39. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı, Dörtlükler Kısmı (226-227).
- K.40. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Emine / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (167-168).
- K.41. Mehmet Ali Genç, Derleyen: Turgut Günay (Rize) / Rize İli Ağızları / (216).
- K.42. Nejat Buhara, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Yamadan Gel Yamadan / Repertuar No: 708 (Samsun / Kavak).
- K.43. Mihrican Bahar, Derleyen: Nida Tüfekçi / Ocađa Koydular Yufka Sacını / Repertuar No: 1639 (Tokat / Reşadiye).
- K.44. Mihrican Bahar, Derleyen: TRT İstanbul Radyosu THM. MD. / Oğul Yârim Yaylalardan Aş Da Gel / Repertuar No: 1996 (Tokat / Reşadiye).
- K.45. Mahmut Sađlam, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Biner Atın Eysisine / Repertuar No: 2764 (Tokat).
- K.46. Remzi Cavıldak, Derleyen: Ahmet Yamacı / Yılan İnceden Öter / Repertuar No: 2614 (Bayburt).
- K.47. Emin Barın, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Ada Yolu Kestane / Repertuar No: 296 (Bolu).
- K.48. Süleyman Morgülüm, Derleyen: Mehmet Özbek / Şu Mübarek Günde Küsmek Olur mu / Repertuar No: 2698 (Çorum / Alaca).
- K.49. Âşık Şekip Şahadoğru, Derleyen: TRT Müzik DAİ. BŞK. THM. MD. / Repertuar No: 496 (Çorum / Alaca).
- K.50. Osman Kalyoncu, Derleyen: Ahmet Yamacı / Giderken Bize Uđra / Repertuar No: 122 (Giresun).
- K.51. Ünal Özel, Derleyen: İbrahim Can / Dağ Başı Fener / Repertuar No: 3215 (Giresun).
- K.52. Tuncer Kalyoncu, Derleyen: Tuncer İnan / Sarısın Seçemiyom Yar / Repertuar No: 3393 (Giresun).
- K.53. Zafer Tahmaz, Derleyen: Zafer Tahmaz / Görele'den O Yanı / Repertuar No: 3339 (Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü).
- K.54. Yöre Ekibi, Derleyen: Orhan Dağlı / Çayırda Buldum Seni / Repertuar No: 989 (Kastamonu / İnebolu).
- K.55. Zehra Şenel, Derleyen: Süleyman Şenel / Irmak Kenarından Gelür Geçersin / Repertuar No: 2408 (Kastamonu / Taşköprü).
- K.56. Fahrettin Gavilci, Derleyen: Ahmet Caferođlu / Çekiverin Kır Atımı Nalbantlar Nallasın / Repertuar No: 580 (Kastamonu).
- K.57. İbrahim Toklucu, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Gidemem Şiraz'a Ben / Repertuar No: 406 (Ordu).

- K.58. Kani Coşkun, Derleyen: Hamdi Tanses / Yıkırgan'ın Armudu / Repertuar No: 1933 (Ordu / Akkuş).
- K.59. Ahmet Sırtbaş, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Tabakamda Tütün Az / Repertuar No: 2831 (Ordu / Gököy).
- K.60. Ümit Tokcan, Derleyen: Tuncer İnan / Yayla Yaylaya Bakar (Hatipoğlu) / Repertuar No: 3394 (Ordu).
- K.61. İsmail Soysal, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Geminin Ambarına / Repertuar No: 4346 (Ordu / Ünye).
- K.62. Hasan Tunç, Derleyen: Cemile Cevher / Akayı Daşlı Dere / Repertuar No: 1406 (Rize).
- K.63. Hasan Tunç, Derleyen: Cemile Cevher / Garardı Garadeniz / Repertuar No: 1611 (Rize).
- K.64. Ahmet Altıntaş, Derleyen: TRT İstanbul THM. MD. / Gelemedim Eminem Memlekete Bu Sene / Repertuar No: 2070 (Rize).
- K.65. Ahmet Altıntaş, Derleyen: TRT İstanbul THM. MD. / Koy Ateşe Kazanı / Repertuar No: 071 (Rize).
- K.66. Hasan Güvendi, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Gel Gönül Sabreyle Çile Dolmamış / Repertuar No: 1073 (Samsun / Lâdik).
- K.67. Salih Çağlar, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Kırmızı Buğday Daneler / Repertuar No: 2779 (Samsun / Lâdik).
- K.68. Ziya Oruçoğlu, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Entere Aldım Kırkbeşe / Repertuar No: 622 (Sinop / Boyabat).
- K.69. Âşık Hasan Ayazma, Derleyen: Serbüent Yasun / Ezelidir Deli Gönül Ezeli / Repertuar No: 3756 (Sinop).
- K.70. İbrahim Karataş, Derleyen: İbrahim Karataş / Madımak Uzar Gider / Repertuar No: 235 (Tokat / Erbaa / Gendeksi).
- K.71. Mehmet Aslan, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Bu Kadar Cevretme Aziz Sultanım / Repertuar No: 702 (Tokat / Turhal / Kelkit Köyü).
- K.72. Mihrican Bahar, Derleyen: Yücel Paşmakçı / Başındaki Yazmayı Sarıya Mı Boyadın / Repertuar No: 1208 (Tokat / Reşadiye).
- K.73. İsmail Tüccar, Derleyen: Talip Özkan / Aşağıdan Gelen Elin Galdursun / Repertuar No: 1854 (Tokat / Artova/ Bütet Köyü).
- K.74. Ümit Tokcan, Derleyen: Tuncer İnan / Yeni Çiftlik Derler (Yayladan Mı Geliyon) / Repertuar No: 3395 (Tokat / Reşadiye).
- K.75. Ayhan Çabuk, Derleyen: TRT İstanbul DAİ. BŞK. THM. MD. / Düşünün Halını Darda Kalanın / Repertuar No: 3254 (Tokat / Çamlıbel / Aktepe Köyü).
- K.76. Ali Gürsoy, Derleyen: Kasım Gürsoy / Kazma Vurdum Çimene / Repertuar No: 2142 (Trabzon / Beşikdüzü).
- K.77. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Yaşmağının Oyası / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (162).

- K.78. Mehmet Ali Genç, Derleyen: Turgut Günay / Rize İli Ağızları / (215-216).
- K.79. Yusuf Sancaktaroğlu, Derleyen: Süleyman Şenel / Gır Çeşmeden Sular İçtim Ganmadım / Repertuar No: 2084 (Kastamonu / Taşköprü).
- K.80. Ünal Özel, Derleyici: İbrahim Can / Dağ Başı Fener / Repertuar No: 3215 (Giresun).
- K.81. Kâtip Şadi, Derleyen: Plaktan Yazıldı / Mektup Yazdım Acele / Repertuar No: 3216 (Giresun / Görele).
- K.82. Yöre Ekibi, Derleyen: Sadi Yaver Ataman/Daş Harmanın Mazısı/Repertuar No:1276 (Karabük/Safranbolu).
- K.83. Sadi Yaver Ataman, Derleyen: Sadi Yaver Ataman / Yeşil İpek Bükene / Repertuar No: 2361 (Karabük / Safranbolu).
- K.84. Hüseyin Sancaktaroğlu, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Repertuar No: 4455 (Kastamonu/ Taşköprü).
- K.85. Kadir Önel, Derleyen: Erdem Çalışkan / Girebi Alayım Mı Fadimem / Repertuar No: 3937 (Ordu / Perşembe).
- K.86. Hasan Tunç, Derleyen: Cemile Cevher / Akayı Daşlı Dere / Repertuar No: 1406 (Rize).
- K.87. Anonim, Çarşamba'yı Sel Aldı / (Çarşamba) / Hamdi Tanses / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (85).
- K.88. Hüseyin Birincioğlu, Derleyen: Trabzon Lis. Yetişenler Derneği / Tütünlük'te Haneler / Repertuar No: 4024 (Trabzon).
- K.89. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Naciye / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (124).
- K.90. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Kar Yağdı Kıranlara / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (149).
- K.91. Anonim, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Karadır Kaşların / (Çaycuma) / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (79) (Zonguldak).
- K.92. İhsan Eyüboğlu, Derleyen: Işık Başel / Ben Buralı Değilum / Repertuar No: 3739 (Trabzon / Maçka)
- K.93. Naciye Perin, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Geline Bakın Geline (Kına Havası) / Repertuar No: 4600 (Amasya).
- K.94. Ayşe Öz, Derleyen: Hüseyin Gültepe / Hani Bu Gızın Anası / Repertuar No: 4625 (Çorum / Çıkrık Köyü).
- K.95. Yöre Ekibi, Derleyen: Sadi Yaver Ataman / Getirin Gına Yakalım / Repertuar No: 2295 (Karabük / Safranbolu).
- K.96. Makbule Arslan, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Baban Bursa'ya Vardı mı / Repertuar No: 4508 (Samsun / Vezirköprü).
- K.97. Zelike Neçare, Derleyen: Burhanettin Tunç / Seğirttim Çıktım Çardağa / Repertuar No: 5002 (Sinop / Erfelek).
- K.98. Muhsin Tercan, Derleyen: Nurettin Çamlıdağ / Gine Yeşerdi Fındık Dalları / Repertuar No: 3172 (Ordu).

- K.99. Recep Kırıcı, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Söyleyim Bayburt'un Vasfi Halini / Repertuar No: 338 (Bayburt).
- K.100. Yöre Ekibi, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Bayburt Dağlarında Tabakam Kaldı / Repertuar No: 346 (Bayburt).
- K.101. Remzi Cavıldak, Derleyen: Ahmet Yamacı / Bayburt Dağlarında Tabakam Kaldı / Repertuar No: 346 (Bayburt).
- K.102. Sarı Recep, Derleyen: Muzaffer Sarısözen / Çifte Çıkar Martinimin Dumanı / Repertuar No:454 (Kastamonu / İnebolu).
- K.103. İhsan Ozanoğlu, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / ToprakköprüToprakköprü / Repertuar No: 3472 (Kastamonu).
- K.104. Hüseyin Dilaver / Oy Benim Sevduceğüm / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (185) (Rize).
- K.105. Cevri Altıntaş, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Kekliğin Kanadı Sarı / Repertuar No: 2046 (Artvin / Şavşat).
- K.106. Fikret Karadeniz, Derleyen: Üzeyir Doğru / Hamsi Kurban / (Beşikdüzü) / Hamdi Tanes / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (232).
- K.107. Niyazi Tarakçıoğlu / Hamsinin Tutuluşu / Hamdi Tanes / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (233).
- K.108. Âşık Musa Aslan, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Geldiğiniz Evler Dol'olsun Nurdan (Kırklar Semahı) / Repertuar No: 4605 (Amasya / Merzifon).
- K.109. Abdullah Kayserilioğlu, Derleyen: Ahmet Yamacı / Arpalar Orak Oldu / Repertuar No: 1353 (Bayburt).
- K.110. Ömer Akpınar, Derleyen: Nida Tüfekçi / Biz Hepimiz Üç Kardeş / Repertuar No: 138 (Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü).
- K.111. Ömer Akpınar, Derleyen: Hüseyin Akpınar / Al Eline Feneri / Repertuar No: 3656 (Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü).
- K.112. Zehra Şenel, Derleyen: Süleyman Şenel / Irmak Kenarından Gelür Geçersin / Repertuar No: 2408 (Kastamonu / Taşköprü).
- K.113. Fikriye Yurtseven, Derleyen: Süleyman Şenel / Gökteş Beşikten Bakıyor / Repertuar No: 3514 (Kastamonu / Taşköprü).
- K.114. Ümit Tokcan, Derleyen: Tuncer İnan / Keçi Saldım Bayıra / Repertuar No: 3391 (Ordu).
- K.115. Hasan Tunç, Derleyen: Cemile Cevher / Garardı Garadeniz / Repertuar No: 1611 (Rize).
- K.116. Âşık Hasan Ayazma, Derleyen: Serbülent Yasun / Ezelidir Deli Gönül Ezeli / Repertuar No: 3756 (Sinop).
- K.117. İbrahim Karataş, Derleyen: Mustafa Hoşsu / Bugün Ben Bir Güzel Gördüm / Repertuar No: 36 (Tokat).
- K.118. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı, Dörtlükler Kısmı (226-227)

- K.119. Reşat Aker, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Taş Oluğun Pınarları Harlıyor / Repertuar No: 4654 (Bolu).
- K.120. Reşat Aker, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Bizler Geldik Takla Makla (Ramazan Manileri) / Repertuar No: 4658 (Bolu).
- K.121. Ahmet Doğanöz, Reşat Aker, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Bolu'dan İzmir'e Yol Bulamadım / Repertuar No: 4691 (Bolu)³.
- K.122. Ahmet Tatar, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Bafra'dan Çıktım Başım Selamet / Repertuar No: 4416 (Çorum / İskilip).
- K.123. Sadi Yaver Ataman, Derleyen: Sadi Yaver Ataman / Kâbe'nin Yolları Bölük Bölüktür / Repertuar No: 2293 (Karabük / Safranbolu).
- K.124. Sadi Yaver Ataman, Derleyen: Sadi Yaver Ataman / Sahur Vakti Çıktık Yola / Repertuar No: 2335 (Karabük / Safranbolu).
- K.125. İhsan Ozanoğlu, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Toprakköprü Toprakköprü / Repertuar No: 3472 (Kastamonu).
- K.126. Dursun Karaduman, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Yüce Dağ Başında Bir Ulu Çınar / Repertuar No: 4343 (Ordu / Fatsa).
- K.127. Mihrican Bahar, Derleyen: Yücel Paşmakçı / Başındaki Yazmayı Sarıya Mı Boyadın / Repertuar No: 1208 (Tokat / Reşadiye).
- K.128. Anonim, Gemiciler / Hamdi Tanses / (Trabzon) Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (103).
- K.129. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Yaylanın Çimeninde / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (134).
- K.130. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Nuriye / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (103).
- K.131. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri, Dörtlükler Kısmı (209).
- K.132. Muzaffer Sarısözen, Derleyici: Muzaffer Sarısözen / Evlerinin Önü Pazara Yakın / Repertuar No: 685 (Tokat).
- K.133. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Yaylanın Çimeninde / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı (134).
- K.134. Osman Eyüpoğlu – Tahsin Uzun, Derleyen: Ahmet Yamacı / Ben Eleyim Eleyim / Repertuar No: 1534 (Rize).
- K.135. Ümit Bekizağa, Derleyen: Ümit Bekizağa / Kar Yağıyor İnce İnce / Repertuar No: 5029 (Samsun).

---

³ 4691 numaralı "Bolu'dan İzmir'e Yol Bulamadım"adlı türkünün kaynak kişileri nota üzerinde Reşat Aker ve Ahmet Doğrusöz olarak yazılıdır. Türkünün derleme fişi incelendiğinde not olarak; "Ahmet Doğanöz sazla refaket etti." yazısı net olarak okunmaktadır. "DOĞANÖZ" olan soyisim "DOĞRUÖZ" olarak nota üzerine yanlış yazılmıştır. Zaten Ahmet Doğanöz'den aynı derleme çalışmaları sırasında 3 türkü daha derlenmiş, 4691 nolu türkü ile birlikte 2 tanesi de repertuara girmiştir. Ayrıca derleme fişinde Reşat Aker ve Ahmet Doğanöz ile birlikte "Ali Murat Karageyik" isimli üçüncü bir kaynak kişi daha vardır. Bu kişi kayıtlarda hiç görünmemektedir.

- K.136. Anonim, Çarşamba'yı Sel Aldı / (Çarşamba) / Notalarıyla Karadeniz Türküleri Kitabı (85).
- K.137. Âşık Hasan Ayazma, Derleyen: Serbüent Yasun / Ezelidir Deli Gönül Ezeli / Repertuar No: 3756 (Sinop).
- K.138. Ümit Tokcan, Derleyen: Tuncer İnan / Yeni Çiftlik Derler (Yayladan Mı Geliyon) / Repertuar No:3395 (Tokat / Reşadiye).
- K.139. Osman Öztürk, Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı / Hamam Yaptım Taşına / Repertuar No: 2941 (Tokat / Reşadiye / Bereketli).
- K.140. Anonim, Derleyen: İsmet Zeki Eyüboğlu (Trabzon) / Karadeniz Aşk Türküleri Kitabı, Dörtlükler Kısmı (208).
- K.141. Âşık Şekip Şahadoğru, Derleyen: TRT Müzik DAİ. BŞK. THM. MD. / Repertuar No: 496 (Çorum / Alaca).

